

Budou země BRICS ekonomickými tygry?

Vladimír Herber

Letní geografická škola – Brno 2015

1

Proč BRICS?

- Učit nebo neučit?
- Formy integračních seskupení ve světě
- Co je BRICS

INTEGRACE A USKUPENÍ VE SVĚTĚ

- státy světa se sdružují do různých uskupení
- ÚČEL - snaha čelit problémům vznikajících z různých zájmů jednotlivých zemí
=> **ekonomické integrace**

FORMY INTEGRACE

- zóna volného obchodu
- celní unie
- společný trh
- vnitřní trh
- hospodářská a měnová unie
- politická unie

Terminologie

1. Zóna volného obchodu

- 2 nebo více zemí se dohodne, že mezi sebou sníží nebo zruší cla na některé výrobky (ASEAN, NAFTA, EFTA)

2. Celní unie

- sdružení zemí - dohodly na omezení vzájemných obchodních bariér a zároveň uplatňují společné celní sazby vůči třetím zemím – tzv. **společný celní sazebník** (celní unie EU - Turecko, do roku 2004 tvořilo celní unii i Česko a Slovensko)

3. Společný trh

- členské státy odbouraly veškerá cla, používají společný celní sazebník vůči třetím zemím a je mezi nimi zabezpečen **volný pohyb zboží, služeb, práce a kapitálu** (Evropské společenství v 80. letech)

4. Jednotný vnitřní trh - vyšší stadium společ. trhu

- členské země zavedly i společné technické a jiné normy pro své výrobky a služby
- vnitřní hranice pro pohyb zboží, služeb práce a kapitálu již mezi v podstatě neexistují (Evropská unie od 1. poloviny 90. let 20. stol.)

5a. Hospodářská unie

- ekonomiky zemí, které jsou plně zapojeny do jednotného vnitřního trhu, přenášejí část svých pravomocí na **nadnárodní instituce**
- instituce mohou spolurozhodovat o společné obchodní politice, daňových předpisech, rozpočtových pravidlech, sociální politice

5b. Měnová unie

- předpokladem je hospodářská unie
- členské státy používají jako zákonné platidlo společnou měnu
- k přijetí hospodářské a měnové unie se zavázala ČR se vstupem do EU

6. Politická unie

- jednotlivé členské země se vzdaly částí svých pravomocí ve prospěch společných orgánů, které prosazují společné zájmy
- úplné propojení hospodářské i politické, kdy původní členské státy splynou v nový celek – např. sjednocení Německa v roce 1990

Typologie uskupení

- **globální organizace** - např. OSN, OECD, Britské společenství, OIC
- **politické organizace** - např. Rada Evropy, OAS, OAJ
- **hospodářské organizace** - např. WTO, Světová banka, MMF, GATT, EU, OPEC, APEC, NAFTA, CEFTA
- **vojenské organizace** - např. NATO
- **sportovní a kulturní organizace** - např. IOC, FIFA, FIS,

BRICS

- hospodářské uskupení – protiváha jiným uskupením?
- bez pravidel a řídicích orgánů
- členské státy - více odlišného než společného
- spojující rysy - velikost ekonomik a vysoká dynamika hospodářského růstu

11

BRICS - vznik

- BRIC - 2001 - Jim O'Neill (Goldman Sachs)
- 2010 – BRICS – vstup Jihoafrické republiky
 - důvody pro a proti
- BRIC – jako analytický koncept
- BRICS – jako mezinárodní uskupení
- možné kandidátské země - Mexiko, Jižní Korea, Indonésie, Turecko?

- ekonomiky BRICS za méně než 40 let > než ekonomiky zemí G6
- dominantní ekonomiky světa (rychlý ekonomický růst)
- vysoký podíl na světovém obyvatelstvu a produkci
- vysoké roční tempo růstu HDP
- mimo Ruska – nově industrializované země

Obyvatelstvo zemí BRICS

- státy BRICS patří mezi 10 nejlidnatějších států světa
- Číně a Indii patří první dvě příčky, Brazílie 5. (nejlidnatější stát Jižní Ameriky)
- Rusko 9. (největší populace Evropy), JAR (27. místo)
- Indie – rostoucí počet produktivní populace, populace důchodového věku nízká
- Brazílie, Rusko, Čína – méně či stejně pracující síly, vyšší počet seniorů

Obyvatelstvo zemí BRICS

Střední stav obyvatelstva [mil.]				
	1980	2000	2005	2013
Brazílie	121,06	174,32	186,02	201,01
Rusko	139,04	147,01	143,32	142,50
Indie	684,89	1 006,30	1 090,97	1 220,80
Čína	984,74	1 263,64	1 297,77	1 349,59
JAR	29,25	45,06	47,48	48,60
Podíl BRICS na světovém obyvatelstvu [%]	44,01	43,29	42,72	41,73

15

Obyvatelstvo zemí BRICS

Hustota zalidnění [os/km ²]				
	1980	2000	2005	2013
Brazílie	14	21	22	24
Rusko	8	9	9	9
Indie	230	339	367	411
Čína	103	132	136	141
JAR	24	37	39	40
svět	34	46	49	54

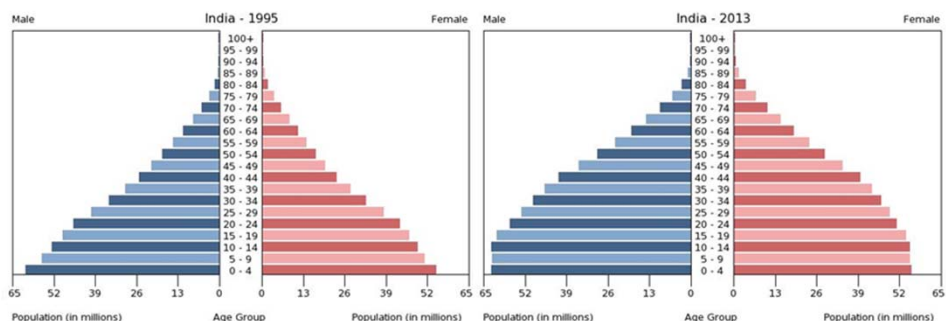
16

Naděje dožití při narození			
	1990	2000	2013
Brazílie	67	69	73
Rusko	69	66	70
Indie	-	62	67
Čína	68	71	75
JAR	65	56	49
svět	53	62	68

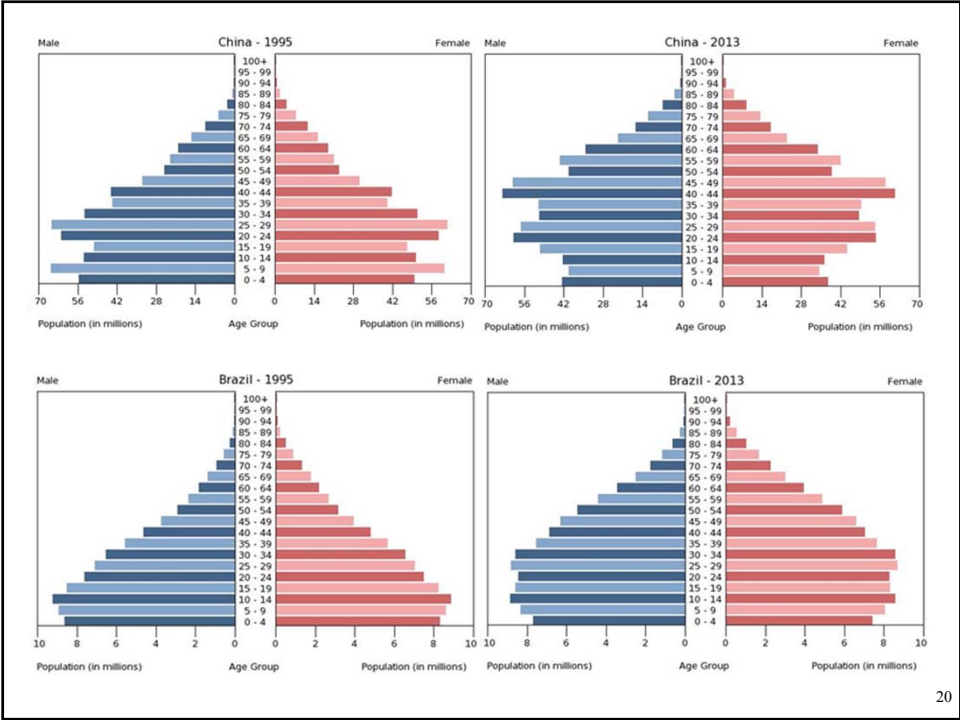
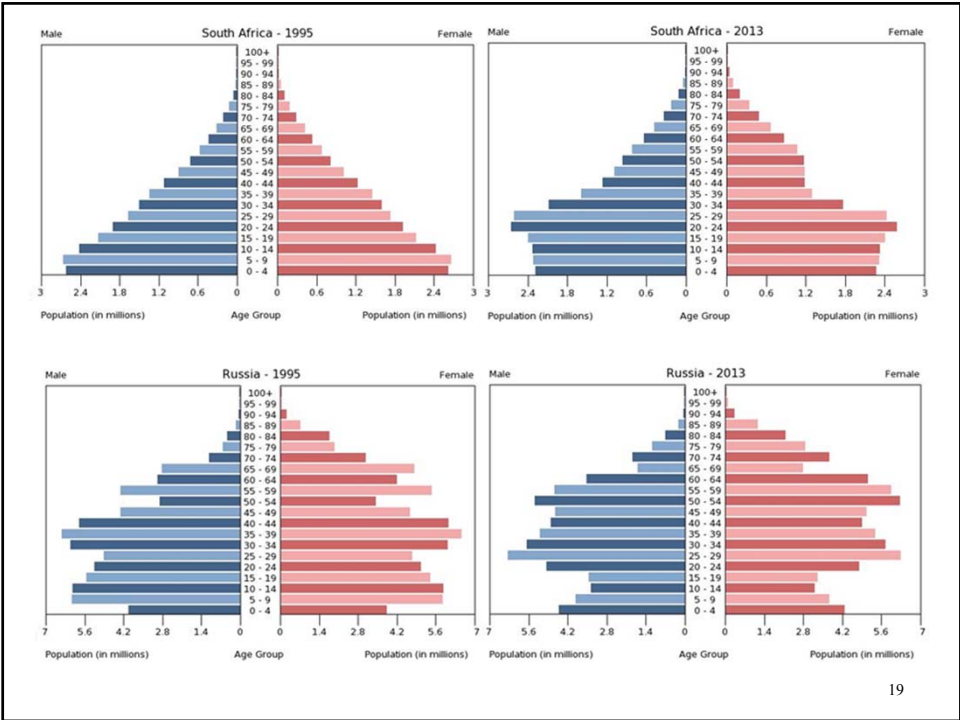
- JAR – smrtící epidemie AIDS
- Brazílie, Čína, Indie – zlepšující se zdravotní péče
- Rusko – špatná sociální situace ruského obyvatelstva

17

Obyvatelstvo zemí BRICS

18

HDP zemí BRICS

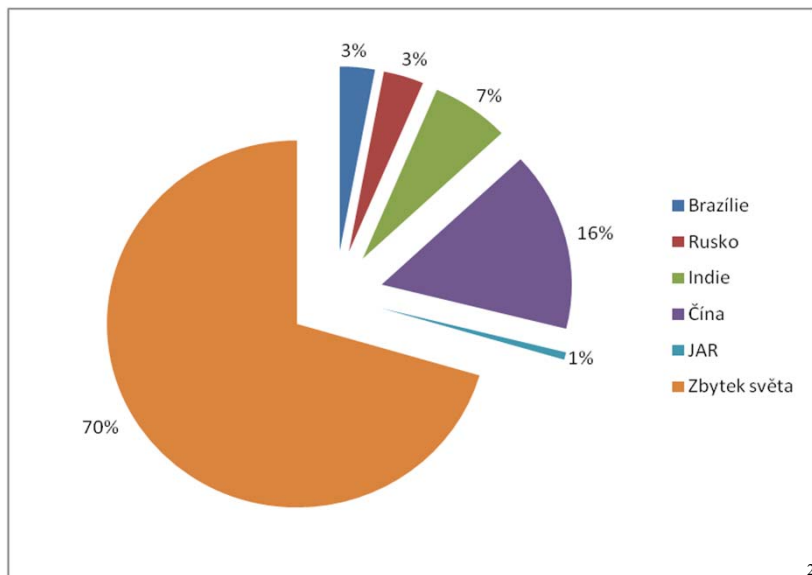
HDP [mld. USD]			
	2005	2010	2013
Brazílie	882,19	2 143,07	2 245,67
Rusko	764,00	1 524,92	2 096,78
Indie	834,22	1 708,46	1 876,80
Čína	2 256,90	5 930,50	9 240,27
JAR	247,05	365,21	350,63

21

Srovnání HDP/obyv. (v USD) (IMF – říjen 2014)

USA	53 042	Rusko	14 611
Německo	45 119	Brazílie	11 172
Japonsko	38 468	Čína	6 976
Česko	18 877	Indie	1 509

HDP zemí BRICS – podíl

ČÍNA

- nejsilnější člen BRIC - ekonomika na úrovni USA
- pouze v celkové velikosti – HDP/obyv. dosahuje Čína zhruba sedminy úrovně USA
- čínské tempo začíná výrazně zpomalovat (7,5% růst)
- další negativní faktory - výrazný růst mezd - čínské výrobky ztrácí konkurenceschopnost
- vysoké finanční rezervy (v rukou státu), mnoho čínských soukromých firem má velké finanční problémy
- čínským problémem je i vysoký stupeň znečištění ŽP
- snaha vlády stav zlepšit - vyžádá obrovské investice.

BRAZÍLIE

- druhá největší ekonomika zemí BRIC (celosvětově na 7. místě)
- v přepočtu HDP/obyv. na počátku sedmé desítky
- ekonomika těžila z fotbalového MS a totéž se očekává od LOH v roce 2016
- po letech růstu stagnace, dokonce se začíná propadat do recese
- problémy v budování infrastruktury,
- bují zde vysoká korupce

INDIE

- ekonomicky nejslabší člen BRICS
- ekonomika jako celek na úrovni Itálie, v přepočtu HDP/obyv. 150.místo mezi světovými ekonomikami
- po letech více než 10% růstů ekonomiky tempo zpomalilo na 5%
- výhodou Indie energetická soběstačnost
- příznivé demografické složení
- rozšířená znalost angličtiny
- největší světový poskytovatel outsourcingových služeb (například call-centra) pro největší světové firmy.
- dokáže-li snížit míru korupce a odstranit zbytky kastovního systému - velké předpoklady dále výrazně ekonomicky růst

RUSKO

- největší světová země se v současné době nachází v celé řadě problémů
- velikostí ekonomiky se v celosvětovém měřítku pohybuje kolem 8. místa - HDP/obyv. 50. místo (nejlepší)
- řada vážných problémů - přílišná závislost na vývozu surovin (pád cen ropy místo několikaprocentního růstu pokles blížící se až 5 %)
- nedošlo k výraznému oslabení závislosti na vývozu surovin.
- výrazné škrty ve všech výdajových položkách dále zvyšuje výdaje na zbrojení.
- negativní roli sehrává také konflikt na východní Ukrajině

Klady a zápory

- relativně nízká zadluženost (zejména Čína a Rusko)
- nízká míra nezaměstnanosti (ale také nízká produktivita)
- výrazné surovinové zdroje
- jejich ekonomiky po letech velkého růstu výrazně zpomalují, případně padají do hluboké recese (Rusko)
- nedostatek nejvyspělejší technologie umožňující rozvoj - vznikají v jiných končinách světa
- země mají velké předpoklady růstu, pokud se jim podaří vyřešit hromadící se problémy

Nová rozvojová banka

- základní kapitál 10+40 miliard dolarů (1,2 bilionu korun), který se má během několika let zdvojnásobit na 100 miliard dolarů
- členské země by navíc měly vybudovat pro banku rezervu v částce dalších více než 100 miliard dolarů
- hlavním úkolem banky je financování infrastrukturních projektů ve státech BRICS a v rozvojových zemích
- sama NDB následně plánuje získávat značné částky peněz vydáváním dluhopisů na trzích členských zemí
- sídlo v Šangaji – prezidentem Ind (K. V. Kamath)

BP – Země BRICS v geografickém vzdělávání (T. Tesařová, 2015)

- Politický a ekonomický vývoj zemí BRICS
- Obyvatelstvo zemí BRICS
- Vývoj nezaměstnanosti
- Vývoj HDP
- Průmysl v zemích BRICS
- Zemědělství zemí BRICS
- Primární energie v zemích BRICS
- Cestovní ruch
- Přílohy

Přílohy

- Grafické – např. věkové pyramidy
- Tabele – řada tabulek v textu práce a na CD
- Výuková prezentace
- Průvodní text k prezentaci pro učitele
- Pracovní listy a jejich autorské řešení

Zdroje ke studiu

- Tesařová, T. (2015): Země BRICS v geografickém vzdělávání. Bakalářská práce, PŘF MU Brno, 69 s., 10 s. příloh + 1 CD-ROM
http://is.muni.cz/th/409282/prif_b/
- Čechurová, M., Preis, J. (2014): Rozvojový potenciál států BRICS v 21. století. Západočeská univerzita v Plzni, 35 s.
www.zcu.cz/pracoviste/vyd/online/Preis_Cechurova_Brics.pdf